

С. В. Куценко,
*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри хореографії
та художньої культури
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ ЯК ІНТЕРКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР ВИХОВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ

У публікації досліджується потенціал народно-сценічного танцю як засобу інтеркультурного виховання майбутніх учителів хореографії в контексті інтеркультурного розвитку нашого суспільства, що за науковими розвідками автора характеризується активізацією процесів духовного оновлення та культурного прогресу.

Ключові слова: *народно-сценічний танець, майбутній учитель хореографії, інтеркультурне виховання.*

Нинішні соціокультурні зміни в яких відбувається виховання української молоді докорінно переформовують зміст та завдання хореографічної освіти у вищому навчальному закладі, що спонукає до пошуку шляхів, які відповідали б сучасним реаліям освітнього процесу майбутніх учителів хореографії. У той же час у зв'язку з різкою інтенсифікацією розвитку сучасного світу, яка обумовлена, в першу чергу, темпами трансформації інформаційних технологій, одним із варіантів вирішення цієї проблеми могла б стати глобалізація культури, що розуміється як єдність різноманіття, плюралізм культурних форм у рамках культурного простору. Саме тому, виховання у студентів світобачення орієнтованого на творчу комунікацію у полінаціональному суспільстві – одне із важливих завдань сучасної хореографічної освіти.

Актуальність проблеми інтеркультурного виховного діалогу засобами хореографічного мистецтва зумовлена наслідками культурної глобалізації суспільства. Такий діалог передбачає зорієнтованість на засвоєння цінностей соціокультурної спадщини народів світу.

Аспекти інтеркультурного виховання розглядалися науковцями в контексті соціалізації в полікультурному суспільстві (О. Бобловський, І. Сидоренко), у процесі підготовки майбутнього вчителя (І. Баранцова, О. Бондаренко), у позакласній роботі загальноосвітньої школи (П. Кендзьор, О. Мілютіна), у рамках музичної та хореографічної освіти (М. Колесник, В. Левенець, Г. Ніколаї, Т. Повалій) та ін. Водночас проблема інтеркультурного виховання у процесі вивчення народно-сценічного танцю залишилася осторонь.

Сутність інтеркультурного виховання, зазначає професор Г. Ніколаї, полягає «у стимулюванні особистості до пізнання й розуміння себе, рідної культури, свого коріння, що органічно поєднується з умінням не замикатись у сфері власних цінностей, а прагнути відкрити та зрозуміти іншого в контексті культурних традицій його народу» [1, 40].

Досліджуючи інтеркультурне виховання як фактор соціалізації в полікультурному суспільстві І. Сидоренко зазначає, що визнаючи існування інших культур та поважаючи їх відмінності, ми не зрікаємося своєї культурної ідентичності. Намагання зрозуміти іншого – означає руйнувати стереотипи, не заперечуючи і не знищуючи відмінностей. Таким чином, наголошує науковець, на школу та на інші освітні інститути покладається важлива роль – сприяти соціалізації дитини, враховуючи інтеркультурність сучасного соціального простору [2, 114-115].

Ми вважаємо, що інтеркультурне виховання є процесом освоєння підростаючим поколінням етнічної, загальнонаціональної і світової культури з метою духовного збагачення, розвитку національної свідомості, формування готовності і вміння жити в багатокультурному поліетнічному середовищі, представленому системою культурних цінностей.

Народно-сценічний танець є величезним пластом явищ духовної культури народів світу, і водночас, засобом інтеркультурного виховання, значення якого переоцінити неможливо. Його основним покликанням є виховання кращих рис особистості та культурний розвиток суспільства в

цілому. Народний танець є колективною творчою діяльністю народу, в якій відбивається їхнє життя, педагогічна мудрість, естетичні ідеали. Він є однією з основ світової духовної культури, джерелом національної самосвідомості.

Вивчення хореографічно-педагогічних традицій народів світу закономірно призводить до важливого висновку: прогресивні ідеї і досвід народної педагогіки, в першу чергу, традиції виховання, показують, що всі народи великі та геніальні. Всі вони мають високу естетичну культуру і мають у своєму розпорядженні величезні можливості інтеркультурного діалогу молоді через хореографічне мистецтво.

Тому, важливим при підготовці вчителя хореографії є оволодіння ним, за період навчання, фольклорним хореографічним репертуаром, який може бути використаний майбутнім педагогом на уроках хореографії в школі. Фольклорному хореографічному репертуару народів світу належить головна роль у формуванні естетичних та моральних поглядів майбутнього вчителя хореографії. Вивчення хореографічного спадку народів світу, спрямоване на осягнення і виконавське втілення художнього задуму, а також ставить собі за мету не тільки розвиток у студентів виконавських навичок, але, перш за все – формування ідейного та морального обличчя нації. Сучасний стан хореографічного репертуару, який вивчається на заняттях теорії і методики народно-сценічного танцю у вищому навчальному педагогічному закладі обумовлено виховними завданнями впливу народного танцю на духовний світ студентів. Підбір репертуару визначається педагогічною доцільністю – необхідністю вдосконалювати ті чи інші професійні якості з метою гармонійного розвитку особистості майбутнього педагога-хореографа.

Основними дидактичними принципами у процесі опанування навчальної дисципліни «Теорія і методика народно-сценічного танцю» з вектором на інтеркультурне виховання молоді є історизм, наочність та принцип зв'язку народного танцю з життям і традиціями народу. Комплексне вирішення виховних завдань здійснюється через художньо-емоційний, естетичний, моральний та духовний зміст хореографічних творів.

У ході роботи над хореографічним твором велике значення має історичний аспект, де студент повинен ознайомитися з історико-культурними подіями, характерними для певного народу. Принцип наочності в процесі навчання і освоєння емоційно-художнього і технічного змісту хореографічного твору має важливе місце. Говорячи про наочність, необхідно враховувати перегляд та аналіз хореографічних композицій народів світу, а також демонстрацію самим педагогом певних елементів хореографічного тексту.

Принцип зв'язку народного танцю з життям та традиціями проявляється на всіх етапах вивчення народного танцю завдяки широкому виконавському репертуару, що дає можливість проникати в образну сферу різних життєвих явищ. Розмірковуючи про функції традицій, зокрема хореографічних, варто відзначити функцію акумуляції і передачі соціального досвіду новим поколінням. Серед інших функцій традицій важливі та тісно пов'язані між собою – регулятивна і нормативна. Нормативна функція, або інакше функція орієнтування на певні цінності, дотримання правильних форм поведінки. В силу свого нормативного характеру традиція сприяє регулюванню в суспільстві відносин між людьми. Не менш важлива і виконувана традиціями функція – соціалізації, яка полягає у включенні студентів в систему соціальних цінностей, сприйнятті традицій свого народу.

Отже, сучасний етап інтеркультурного розвитку нашого суспільства характеризується активізацією процесів духовного оновлення та культурного прогресу. Саме культурний рівень людей є основою розвитку суспільства. Це визначає зростаючу роль інтеркультурного виховання майбутнього вчителя хореографії, посилення уваги до різних сторін інтеркультурного діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ніколаї Г. Ю. Інтеркультурний вимір наукового музично-педагогічного простору в Польщі та Україні / Г. Ю. Ніколаї // Часопис

мистецької освіти : зб. наук. праць. – Харків : ХНПУ імені Сковороди, 2013.
– С. 35-41.

2. Сидоренко І. Г. Інтеркультурне виховання як фактор соціалізації в полікультурному суспільстві / І. Г. Сидоренко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2015. – Вип. 228. – С. 111-116.